

Relatives coordinades

Quan d'una mateixa oració principal depenen dues oracions relatives enllaçades entre elles per mitjà d'una conjunció de coordinació, el terme relatiu pot ésser únic o comú per a totes dues subordinades o bé es pot repetir en la introducció de cada una d'elles. Tant podem dir *Es una màquina que talla i cus com Es una màquina que talla i que cus*. Diversos dels elements que concorren en la frase poden induir, en els diversos casos, a decantar-se per una solució o per l'altra. En general, com més complexa és la proposició més tendència hi ha a repetir el terme relatiu.

Però si la conjunció de coordinació en lloc d'ésser la simple copulativa i és una adversativa com però, que és un cas molt usual, no sembla que sigui adequat de prescindir del segon terme relatiu. És cert que tant podem dir *Va venir un senyor que ho sabia fer anar però que no duia les eines adequades* com *Va venir un senyor que ho sabia fer anar però no duia les eines adequades*, però en la segona d'aquestes construccions més aviat hem de considerar que l'oració *no duia les eines adequades* no és cap subordinada relativa (amb el relatiu *que* com a subjecte) sinó que és una simple oració coordinada amb el subjecte-sobreentès; tal com és normal en una llengua com és ara el català. I la diferència de significat entre aquestes dues construccions és gairebé inapreciable, perquè totes dues convindrien a un mateix cas d'aplicació: és l'ordre amb què mentalment es formula la successió de les idees el subjecte parlant que determinaria la tria entre aquestes dues construccions possibles. En canvi, si el relatiu *que* en lloc de representar el subjecte té funcions de complement directe, sembla obligada la seva repetició. Efectivament, encara que a vegades llegim construccions com *Em va ensenyar un llibre que ja coneixia però no havia llegit*, aquesta proposició ens apareix com a incompleta i no vacil·lariem a introduir-hi un segon *que* davant la darrera oració: *Em va ensenyar un llibre que ja coneixia però que no havia llegit*. I si és que volíem obtenir una construcció amb el mateix diferencial que hem indicat en el cas en què el relatiu té funció de subjecte, caldria recórrer a l'ús del pronom feble que representés el complement directe: *Em va ensenyar un llibre que ja coneixia però no l'havia llegit*.